

NOPAs innspill til Utenriks- og forsvarskomiteen statsbudsjett 2026

NOPA er en interesseorganisasjon for komponister, tekstforfattere, låtskrivere og musikkprodusenter. Foreningen har rundt 1 700 medlemmer og 600 tilknyttede, som skaper musikk og tekst på alle språk og i alle sjangre. NOPA arbeider for opphavernes rettigheter og rammebetingelser. NOPA arbeider for opphavernes rettigheter og rammevilkår, og bidrar med kompetanse og nettverk som styrker norsk musikkens internasjonale posisjon.

Kap. 115 post 70 Kultur- og informasjonsformål

1. Reverser kuttet i kap. 115 post 70 – sikre Music Norway og Norwegian Arts Abroad-samarbeidet

Regjeringen foreslår å redusere post 70 Kultur- og informasjonsformål fra 38,6 mill. i saldert budsjett 2025 til 32,2 mill. i 2026, en nedgang på 6,3 mill. eller 16%. Dette innebærer at midlene som går til internasjonale aktiviteter i Norwegian Arts Abroad (NAA) – der Music Norway forvalter musikkfeltet – reduseres kraftig. I likhet med Kunstnernettverket og en rekke av kunstnerorganisasjonene mener NOPA dette er kritisk:

- Post 70 er UD's eneste direkte virkemiddel for internasjonalisering av norsk kunst- og kulturliv.
- NAA-nettverket er et formalisert samarbeid mellom UD, utenriksstasjonene og fagorganisasjoner innen kunst- og kultur.
- Kuttet står i kontrast til UD's egen formulering om at kulturfremme er «en integrert del av utenrikspolitikken og blant utenriktjenestens viktigste oppgaver» (Prop. 1 S 2025–2026 s. 41).

Utviklingen over tid

I 2014 var samlet bevilgning på kap. 115 om lag 71 mill. kr. Tolv år senere er altså nivået redusert til godt under halvparten, samtidig som de uttalte ambisjonene om internasjonal satsing og eksport er økt. Dette henger ikke sammen med regjeringens mål om at Norge skal lykkes som internasjonal kulturnasjon.

Svak kronekurs forsterker kuttet

Kunst- og kulturarbeid i utlandet har blitt betydelig dyrere. Valutautviklingen har alene siden 2014 økt kostnadene for norske aktører med rundt 50% i Europa og 70% i USA. Budsjettkuttene får altså en reell effekt som langt overstiger det nominelle kronebeløpet. Å bevare aktivitetsnivået krever snarere en kompensasjon for valutatap enn et kutt.

NOPAs forslag til komitémerknad:

Komiteen viser til at kap. 115 post 70 finansierer internasjonalisering av norsk kunst og kultur gjennom Norwegian Arts Abroad (NAA). Komiteen mener det er uheldig å redusere bevilgningen i en periode med sterk internasjonal etterspørsel og økende kostnader som følge av svak kronekurs. Komiteen foreslår å øke post 70 med 6,3 mill. kr slik at den bringes tilbake til nivået i saldert budsjett 2025, og ber regjeringen legge fram en plan for gradvis opptrapping mot det opprinnelige nivået fra 2014 for å sikre langsiktighet og forutsigbarhet.

2. Styrk søkbare midler og produksjonsstøtte til kunstnere som satser internasjonalt

Mangelen på søkbare prosjektmidler i utlandet har blitt en kritisk flaskehals. Kunstnere inviteres til internasjonale arenaer, men mangler midler til reise, produksjon og oppfølging. Det fører til at enkelte kunstnere må bære en urimelig økonomisk risiko. Å etablere seg internasjonalt er en langsiktig prosess som krever både produksjonsstøtte og markedsføring over tid – tilsvarende merkebygging i andre næringer.

NOPAs forslag til komitémerknad:

*Komiteen understreker betydningen av at midlene under kap. 115 post 70 forvaltes slik at **frie og søkbare midler styrkes**, og at det etableres ordninger for **produksjons- og reise- støtte** for kunstnere som satser internasjonalt. Komiteen mener dette er avgjørende for å realisere regjeringens mål om økt kultureksport og internasjonal kontaktflate.*

3. Samordning mellom departementer – et felles internasjonalt løft

Internasjonalt kulturarbeid berører flere departementer. Manglende koordinering mellom Utenriks-, Kultur- og likestillings- og Nærings- og fiskeridepartementet svekker effekten av tiltakene. Som St.meld. 22 (2022-2023) «Kunstnarkår» påpeker, er den kulturelle og kreative sektoren også en drivkraft for utenriks- og næringspolitiske mål.

NOPAs forslag til komitémerknad:

*Komiteen ber regjeringen styrke samordningen mellom Utenriksdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet for å gi kunst- og kulturaktører et helhetlig internasjonalt løft. Komiteen mener det bør vurderes **flerårige rammetildelinger** til Norwegian Arts Abroad-aktørene for å muliggjøre strategisk planlegging og langsiktige satsinger.*

Kap. 1710 Forsvarets fellestjenester, Post 01 Driftsutgifter

Musikk og kultur i Forsvaret – forslag om «Den kulturelle militærsekken»

Musikk har alltid hatt en rolle i Forsvaret – som symbol, som tradisjon og som sosialt lim. NOPA mener Forsvaret bør gjeninnføre en aktiv kulturpolitikk for velferd og samhold. Tidligere hadde Forsvarets velferdstjeneste ansvar for å sette opp konserter og arrangementer for soldater. Dette styrket trivselen, samholdet og den

mentale beredskapen. Soldater i førstegangstjeneste bor store deler av året i leir og trenger kultur- og musikktilbud som gir avkobling, inspirasjon og fellesskap. Et levende kultur- og musikkliv i Forsvaret bidrar også til rekruttering og bedre ivaretagelse av personellet.

NOPA foreslår å opprette **Den kulturelle militærsekken (DKM)**, etter modell av Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken. Formålet er å tilby et bredt spekter av konserter og kulturarrangementer i Forsvaret, med norske artister og komponister i ulike sjangre. Ordningen kan forvaltes i samarbeid mellom Forsvarets velferdstjeneste, Forsvarets musikk og eksterne kulturaktører.

Forslag til komitémerknad:

*Komiteen viser til at Forsvaret har et ansvar for å ivareta personellets velferd og trivsel, og at kultur og musikk bidrar til samhold, tilhørighet og mental beredskap. Komiteen ber regjeringen utrede etableringen av **Den kulturelle militærsekken (DKM)** etter modell av Den kulturelle skolesekken, for å sikre et variert kulturtilbud for soldater og ansatte i Forsvaret. Komiteen ber videre om at **Forsvarets velferdstjeneste tilføres midler** over kap. 1710 post 01 for å gjennomføre ordningen.*

Kilder

- NOU 1994:18 «Velferd i Forsvaret»¹
- Forsvarets forum, 13.11.2022: «Vellykket feiring for Forsvarets velferd»²
- Soldatnytt.no: «Behovet for velferd er alltid til stede»³

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/b00be2aff3974f4398ca3bdbdf52ef22/no/pdfa/nou199419940018000dddpdfa.pdf>

² <https://www.forsvaretsforum.no/fpvs-velferd/vellykket-feiring-for-forsvarets-velferd/294461>

³ <https://soldatnytt.no/behovet-for-velferd-er-alltid-til-stede/>